

مدیرعامل پترول در گفتوگو با تشریح کرد | استراتژی خلیج فارس برای توسعه صنایع تکمیلی

فروش محصولات خام و نیمه خام (با ارزش افزوده پایین) همواره یکی از چالش‌های اصلی در صنعت پتروشیمی شور بوده است و با توجه به این موضوع کارشناسان معتقدند که اصلاح این شرایط باید مأموریت اصلی صنعت در آتی باشد. رشید قانع، مدیرعامل پترول، معتقد است عدم توسعه صنایع تکمیلی در ایران دو علت داشته است؛ نخست نگاه غلط مدیران کشور و علاقه‌مندی به خام‌فروشی و دوم عقب‌ماندگی در زمینه دانش فنی پایین‌دست صنعت. این مدیر پتروشیمی با بیان اینکه اقداماتی در مجموعه هلدینگ خلیج فارس و شرکت پترول کلید خورده که می‌تواند کمک‌کننده به این روند باشد، افزود: از جمله طرح راه‌اندازی پارک‌های پتروشیمیایی که اخیراً عملیات اجرایی سه مورد آن آغاز شد. به گفته وی اقدام دیگر، تکمیل زنجیره ارزش بر مبنای بازار بوده است. «در ماه‌های اخیر به بررسی و مطالعه برنامه‌های توسعه‌ای شرکت‌های بین‌المللی پرداختیم و در نظر داریم بر محور این مطالعات و با نیازسنجی داخلی و بازارسنجی صادراتی، صنعت پتروشیمی را از حالت خوراک‌محوری به سمت بازارمحوری و تکمیل زنجیره سوق دهیم.»

رشید قانع، مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه صنایع تکمیلی پتروشیمی خلیج فارس (پترول) و دستیار مدیرعامل هلدینگ خلیج فارس در توسعه صنایع دانش‌بنیان و پایین‌دستی پتروشیمی در گفتوگو با

«دنیای اقتصاد» اعلام کرد: صنعت پتروشیمی کشور در دو دهه گذشته با وجود تمام مسائل از جمله فشارهای تحریمی، رشد و جهش مطلوبی داشته است، به طوری که ظرفیت نصب‌شده آن در سال گذشته به حدود ۹۴ میلیون تن رسید و از این میزان، با توجه به روند تامین خوراک، نزدیک به ۶۰ میلیون تن ظرفیت فعال است.

وی با بیان اینکه امسال صنعت پتروشیمی با وجود قطع گاز برخی از مجتمع‌ها، ارزآوری قابل‌قبولی برای کشور داشت، افزود: با این حال توسعه نامتوازن صنعت به یک چالش جدی در این صنعت تبدیل شده است و این موضوع موجب شده که ارزش افزوده صنعت پتروشیمی کشور آن طور که انتظار می‌رود و کشورهای دیگر به آن دست یافته‌اند، رشد نکرده باشد. برای مثال، متوسط ارزش محصولات پتروشیمی تولید ایران به ازای هر تن، بین ۴۰۰ تا ۵۰۰ دلار است، درحالی‌که این عدد در کشورهای مشابه ما مثل عربستان سعودی حدود هزار دلار و در کشورهای پیشرفته‌ای مثل آلمان ۴ تا ۵ هزار دلار به ازای هر تن است. علت این تفاوت نیز توسعه صنایع تکمیلی و پایین‌دست صنعت پتروشیمی در این کشورهاست که در انتهای زنجیره ارزش محصولات پتروشیمی هستند و سودهای بسیار بالایی می‌سازند. با توجه به این موضوعات، از نگاه کارشناسی، به نظر می‌رسد اصلاح این شرایط ماموریت اصلی صنعت در سال‌های آتی است و باید به سمت صنایع پایین‌دستی حرکت کنیم.

قانعی با اشاره به اینکه کشورهای یادشده برخلاف ما روی انتهای زنجیره تمرکز کرده‌اند، توضیح داد: این مساله دو علت دارد؛ نخست نگاه غلط مدیران کشور و علاقه‌مندی به خام‌فروشی و دوم عقب‌ماندگی در زمینه دانش فنی پایین‌دست صنعت. در خصوص این نگاه نادرست، متانول‌سازها را می‌توان مثال زد. به‌رغم بحران شرکت‌های متانول‌ساز کنونی و زیان‌ده بودن آنها، ۹ طرح متانولی دیگر نیز در راه است. ظرفیت واحدهای فعلی متانولی ۱۴ میلیون تن است که با این ۹ طرح، حدود ۱۳ میلیون تن به ظرفیت اضافه خواهد شد. این درحالی است که امسال همین تولیدکنندگان متانول وضعیت مناسبی نداشتند و با تکمیل ۹ طرح متانولی در راه، اوضاع آنها باز هم بدتر و حل مساله آنها پیچیده‌تر خواهد شد. برای بهره‌برداری از این ۹ طرح، حدود ۴ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری لازم است. حتی با سرمایه بخش خصوصی هم، این کار غلط است. گذشته از بحث سودآوری و بازاریابی که امسال متانول‌ها با مشکلاتی مواجه بودند، هم‌اکنون سه طرح متانولی با پیشرفت کمتر از ۳۰ درصد در کشور در حال اجراست. تکمیل این طرح‌ها به یک میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز دارد.

وی ادامه داد: اگر استراتژی توسعه صنعتی داشتیم، این یک میلیارد دلار را به تکمیل زنجیره ارزش متانول^۱سازهای موجود سوق می‌دادیم و بحران ناترازی گاز را نیز تشدید نمی‌کردیم. این موضوع سال آینده بدتر نیز خواهد شد. روند بازارهای جهانی نشان می‌دهد قیمت متانول به دلیل کاهش تقاضای چین در سال‌های آتی اگر بدتر نشود، نهایتاً ۳۵۰ دلار به ازای هر تن خواهد بود و این یعنی زیان^۲ده^۳ بودن واحدهای متانولی. از این رو، اجازه تاسیس واحدهای متانولی جدید، اشتباه بزرگی است؛ باید سیاستگذاران دوراندیشانه نگاه کنند نه مقطعی. چاره کار، اصلاح روند توسعه و حرکت به سمت پایین‌دست است. در موضوع اتان و زیرشاخه^۴هایش، سرمایه‌گذاری مناسبی در کشور انجام شده و در زمینه متان نیز در زیرشاخه متانول و اوره، مجتمع‌های زیادی به بهره^۵برداری رسیده است؛ اما اکنون لازم است زنجیره ارزش متانول در کشور کامل شود که در آن حداقل کار هم انجام نشده است.

قانعی همچنین گفت: اوره قابلیت تبدیل به کریستال ملامین، اوره پوشش‌دار و دیگر محصولات را دارد که ضروری است زنجیره آن نیز کامل شود. کشور در تولید پروپیلن از پروپان نیز، پیشرفت اندکی داشته است. در حالی که بیشترین مزیت را در این حوزه در مقایسه با سایر کشورها داریم. صنایع پایین^۶دستی پتروشیمی نسبت به صنایع بالادستی مزیت‌های قابل تاملی دارند. از جمله کاهش واردات و افزایش صادرات، ارزش افزوده بیشتر، ایجاد اشتغال بیشتر، تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در صنایع وابسته و مواردی از این دست که در برنامه هفتم توسعه باید به آن توجه شود.

این مدیر پتروشیمی در ادامه با بیان اینکه اقداماتی در مجموعه هلدینگ خلیج فارس و شرکت پترول کلید خورده که می‌تواند کمک‌کننده به این روند باشد، افزود: از جمله طرح راه^۷اندازی پارک‌های پتروشیمیایی که اخیراً عملیات اجرایی سه مورد آن آغاز شد. یکی از رویکردهای جدی ما ایجاد پارک‌های پتروشیمیایی است. در حال حاضر در دنیا، واحد به واحد و به صورت جزیره^۸ای کار نمی‌شود و در واقع یک پکیجی از ۱۰ تا ۱۲ واحد پتروشیمیایی در کنار یکدیگر فعالیت دارند تا ارزش افزوده بالاتری ایجاد کنند. ما نیز به دنبال ایجاد چنین فضایی هستیم. رویکرد دیگر، تکمیل زنجیره ارزش بر مبنای بازار است. در ماه^۹های اخیر به بررسی و مطالعه برنامه^{۱۰}های توسعه^{۱۱}ای شرکت‌های بین‌المللی پرداختیم و در نظر داریم بر محور این مطالعات و با نیازسنجی داخلی و بازارسنجی صادراتی، صنعت پتروشیمی را از

حالت خوراک‌محوری به سمت بازارمحوری و تکمیل زنجیره سوق دهیم. رویکرد تکمیلی این موارد نیز افزایش حضور شرکت‌های فناور و دانش‌بنیان در صنعت پتروشیمی است که در سال ۱۴۰۱ به این منظور اقدامات ارزنده‌ای انجام شد.

وی در پاسخ به این سوال که دانش‌بنیان‌ها و شرکت‌های فناور چه کمکی می‌توانند به تکمیل زنجیره ارزش بکنند، توضیح داد: در صنعت پتروشیمی به‌رغم زحماتی که در زمینه داخلی‌سازی کشیده شده، اما هنوز در ابتدای مسیر هستیم و محصولات های‌تک (پیشرفته) را که گرید دانش بالایی دارند، مجبوریم از خارج کشور تامین کنیم. سطح فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان هم عمدتاً در حوزه قطعه‌سازی است و کمتر شرکت دانش‌بنیانی داریم که وارد سیستم‌سازی شود. ما می‌خواهیم این را چند پله ارتقا دهیم و به این سمت برویم که شرکت‌های دانش‌بنیان در ماژول‌های بزرگ‌تر، با ارزش افزوده بالاتر و سیستماتیک فعالیت کنند و این دلیلی است که وارد بحث همکاری با دانش‌بنیان‌ها شده‌ایم. در شرایط کنونی که تحریم‌ها همکاری‌های بین‌المللی را سخت کرده است، شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور می‌توانند از این فرصت استفاده کنند و با نیازشناسی صنعت پتروشیمی سهم بیشتری از فرآیند تکمیل زنجیره ارزش را به خود اختصاص دهند. حتی برای این شرکت‌ها آینده‌ای بین‌المللی متصور هستیم. امیدواریم که این هدف‌گذاری محقق شود.

بهره‌برداری از ۶ طرح

مدیرعامل گروه سرمایه‌گذاری و توسعه صنایع تکمیلی پتروشیمی در ادامه با بیان اینکه سالانه ۱۴ میلیارد دلار صادرات پتروشیمی در کشور انجام می‌شود و این محصولات قابلیت تکمیل زنجیره ارزش را دارند تا ارزش افزوده بالاتری به کشور وارد شود، اظهار کرد: از سال‌های قبل شش طرح نیمه‌کاره را در دستور کار داشتیم، بر اساس هدف‌گذاری‌ها، سال آینده این شش طرح به بهره‌برداری می‌رسند که سهم مهمی در جلوگیری از خام‌فروشی محصولات پتروشیمی خواهند داشت.

وی با بیان اینکه دغدغه اصلی در اجرای طرح‌های پتروشیمی ممانعت از خام‌فروشی است، گفت: می‌توان با حفظ سود، از خام‌فروشی نیز جلوگیری کرد که برای این مساله نیز اقداماتی انجام داده‌ایم.

مدیرعامل پترول تصریح کرد: برای همکاری با صادرکنندگان برتر صنایع تکمیلی پتروشیمی برای تکمیل زنجیره ارزش به بخش صنعت

پیشنهادهایی مطرح کردیم که بر اساس این پیشنهاد، کف عرضه محصولات پتروشیمی در بورس رعایت میشود و از محل محصولاتی که صادر میشوند، صنایع پایین‌دستی توسعه پیدا میکنند.

قانعی با اشاره به اهمیت تولید بدون کارخانه و ارزش‌آفرینی آن گفت: در سالی که گذشت این موضوع را پیگیری کردیم که میتوانست برای کشور ارزش افزوده ایجاد کند اما متأسفانه وزارت صمت همکاری لازم را نداشت. امیدواریم در سال آتی شاهد چنین همکاری‌هایی باشیم.

وی با بیان اینکه حدود ۵۰ درصد محصولات پتروشیمی صادر میشود، تأکید کرد: این در حالی است که در مواردی تا ۷۰ درصد ظرفیت صنایع تکمیلی پتروشیمی در کشور خالی است و میتوان بخشی از محصولات نیمه‌خام پتروشیمی را به جای صادرات به سمت صنایع پایین‌دستی برد. با این کار علاوه بر ایجاد اشتغال، ارزآوری در کشور بیشتر خواهد شد.

مدیرعامل گروه سرمایه‌گذاری و توسعه صنایع تکمیلی پتروشیمی با بیان اینکه سالانه ۱۴ میلیارد دلار صادرات پتروشیمی در کشور انجام میشود و این محصولات قابلیت تکمیل زنجیره ارزش را دارند تا ارزش افزوده بالاتری به کشور وارد کنند، گفت: شش طرحی که در دستور کار داریم ۵۰۰ میلیون دلار به ارزآوری کشور کمک میکنند و در حوزه جلوگیری از خام‌فروشی و تکمیل زنجیره ارزش نیز نقش قابل‌توجهی خواهند داشت.